

Про доступ до правосуддя в умовах пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2

У зв'язку із встановленням карантину для запобігання поширенню на території України респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 Радою суддів України рекомендовано судам на період карантинних заходів запровадити особливий режим роботи судів.

19 березня 2020 року Комітет Верховної Ради України з питань правової політики ухвалив звернення до громадян України щодо функціонування органів правосуддя на період карантину, в якому наголосив, що запропоновані Радою суддів України рекомендації мають забезпечити епідеміологічну безпеку в судах.

У свою чергу Вища рада правосуддя наголошує, що незалежність судової влади є головною умовою забезпечення верховенства права, ефективного захисту прав і свобод людини та громадянина, юридичних осіб, інтересів суспільства й держави.

Статтею 3 Конституції України встановлено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

У той же час, згідно зі статтею 50 Конституції України кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди.

Вказане дає підстави вважати, що здійснення правосуддя суддями у відкритих судових засіданнях за безпосередньою участю сторін процесу в умовах оголошеного Кабінетом Міністрів України режиму надзвичайної ситуації та карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, створює загрозу для життя та здоров'я суддів, учасників судових засідань, працівників апаратів судів.

Водночас згідно зі статтею 8 Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Складовою принципу верховенства права є право на звернення до суду, що передбачено статтею 55 Конституції України та гарантовано статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року (право на справедливий суд).

Крім того, статтею 64 Конституції України передбачено, що права і свободи людини та громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України. У Конституції наголошується, що право на справедливий суд не може бути обмежене в умовах воєнного та надзвичайного стану.

З урахуванням наведеного Вища рада правосуддя своїм рішенням від 26 березня 2020 року N 880/0/15-20 звернулася до Президента України, Верховної ради України із пропозицією внести зміни до процесуальних кодексів, які б забезпечили право осіб на доступ до правосуддя в умовах карантину,

запровадженого з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, в частині, що стосується проведення засідань органів судової влади в режимі реального часу через Інтернет та продовження (зупинення) строків на оскарження судових рішень.

Вища рада правосуддя також звернулася до Державної судової адміністрації України та Служби судової охорони щодо невідкладного розроблення змін до Положення про тимчасовий порядок забезпечення охорони судів, органів та установ системи правосуддя, а також підтримання громадського порядку в них, якими передбачити особливості пропуску осіб до суду з урахуванням приписів постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211, та надати їх на затвердження до Вищої ради правосуддя.

Крім цього, Державній судовій адміністрації України висунуто рекомендації щодо прискорення роботи над Єдиною судовою інформаційно-телекомунікаційною системою та невідкладно надати на затвердження Вищій раді правосуддя положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему в частині, що забезпечує участь осіб у судових засіданнях у віддаленому режимі, щотижня інформувати Вищу раду правосуддя про стан готовності до роботи Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, яка має запрацювати не пізніше 1 травня 2020 року, та покращення роботи Єдиного державного реєстру судових рішень з метою безперешкодного доступу до судових рішень.

Повний текст рішення доступний за посиланням.

<https://ips.ligazakon.net/document/MUS33422?an=31&hide=true>